

LUITENANT ADOLF CUVELIER EN DE VISSERIJ BIJZONDER MEDEWERKER VAN PASTER PYPE

Adolf Cuvelier was een van de zeelieden die zijn eerste opleiding kende op de zeilschepen, ten tijde van de houten schepen met ijzeren mannen.

Ze hadden alleszins sterke magen nodig om de scheepskost te verduren die toen uit het zo eenvoudig als eentonig wekelijks menu bestond: erwten-bonen-doef (op donderdag), erwten-bonen-doef (op zondag).

Ze hadden eveneens sterke zenuwen nodig om genoeg te nemen met reizen die maanden en maanden duurden. Zo leerde hij de taal en het vak.

Het mag inderdaad gezegd worden, dat de heer Adolf Cuvelier, onder de talrijke officieren van Waalse oorsprong, die onze koopvaardijvloot telt, zeker een der beste was die zich onze Vlaamse zeemanstaal had eigen gemaakt. Ook in verscheidene andere vreemde talen wist hij zich vloeiend uit te drukken.

Hier volgt een beschrijving van de diensten die deze zeeofficier voor onze visserij be- wezen heeft.

In het jaar 1897, wanneer hij luitenant was op de staatsmaalboten van de lijn Oostende-Dover, moest hij, zoals zijn collega's, zijn beurt op de visserijwachtschepen doen.

In die tijd waren er twee: het stoomschip „VILLE D'ANVERS" deed de wintercampagne en de driemastschoenen „VILLE D'OSTENDE" die gedurende de zomer de heugelijke reizen maakte naar het Noorden, zelfs naar IJsland, die telkens verscheidene weken duurde.

Gewetensvol zoals altijd, oordeelde luitenant Cuvelier dat hij zich beter van zijn taak zou kunnen kwijten zo hij de gelegenheid had het leven van de visser mee te maken.

Tot niet geringe verwondering van zijn oversten, vroeg hij ineens 6 maanden verlof om als eenvoudige visser in te schepen. Zo vaarde hij als Kapitein ter langen omvaart, verscheidene maanden ter visserij met Belgische, Engelse, Duitse, Hollandse en Franse vaartuigen.

Wanneer luitenant Cuvelier daarover onder- vraagd werd, deelde hij volgende pittige bij- zonderheden mee:

„Mijn eerste reis als visser ondernam ik met een vaartuig van Coxyde (schipper Calcoen) waar ik begon met zeeziek te zijn zoals ik het nooit te voren in mijn zeemansleven ge- weest was.

Daarna deed ik de haringvisserij mee op een panneschuit van Dis Crop, bewonderens- waardige vissers om hun vlijt en uithou- dingsvermogen.

We waren soms wel met 10 op zo'n panne- schuit en sliepen op strooi bovenop de ha- ring. De studie der haringvisserij werd voort- gezet op een Franse logger (1) en een Hol- landse bom (2).

Vervolgens vaarde ik met Belgische, Engelse en Duitse treilers waar niet alleen de sleep- netvisserij bedreven werd, maar ook nog de- ze met grondlijn.

Lange weken bleef ik op stoom- en zeiltrei- lers die samen visten. Er waren er soms 40 - 50 - 60 van eenzelfde rederij die in geen

maand naar huis gingen. De vangsten wer- den in volle zee op snelle treilers „fish car- riers" gedaan, die ze in volle vlucht naar Bil- lingsgate bracht.

Elke kist droeg de naam van het schip dat de vis gevangen had. En wanneer er haast bij was, zette de bemanning van deze „fish-car- riers" de grote lederen hoed op, die de ver- wondering uitmaakte van al degenen die voor de eerste keer de Londense vismijn be- zochten, en hielp de vis lossen.

Voor enkele „farthings" (1/4 van een penny per kist), vervolgt de heer Cuvelier, heb ik ook het gewicht van deze kisten (30 kg) op het hoofd leren kennen, zonder den hoed te rekenen die op zichzelf reeds zwaar genoeg was om het hoofd in de schouders te druk- ken.

En, voegt de Waterschout van de haven van Oostende erbij, nooit heb ik de verantwoor- delijkheid van mijn ambt zo zwaar voelen wegen".

Weze hierbij gevoegd dat die grote lederen hoeden met brede omgekrulde boorden, die het water van het smeltend ijs belet in de hals van de dragers te druipe, het enige middel was om de talrijke dragers, die soms midden in de nacht de vrachten van 5 - 6 „fish-carriers" moesten lossen, toe te laten elkaar met hun vracht niet in de weg te lopen in dat blinkende, stinkende mierennest.

Van zodra zo'n „fish-carrier" gelost was en zeeklaar, ging hij weer in volle vaart naar de gronden waar de vloot aan het vissen was. Het spreekt vanzelf dat zijn eenvoudig scheepsmaats hem als zonderling aanzagen en dat zijn ongewone toestand soms tot kom- ische gevallen aanleiding gaf".

Toen hij eens van Billingsgate terug naar Grimsby ging, was een voornaam Engelse reiziger niet weinig verwonderd in de trein (in 1e klasse) een zeeman aan te treffen die als enig reisgoed een pluizak en een paar laarzen meehad. Hij nam die voor een een- voudige Engelse visser.

Als officier van de Staatsmaalboten had luitenant Cuvelier een vrij biljet 1e klasse op de Engelse spoorwegen bekomen, maar dat trachtte hij niet aan de Engelse gentleman wijs te maken.

Op een andere keer reisde de officier-visser met de bootrein van Londen naar Dover op weg naar Oostende. Dit eveneens in het ge- zelschap van een voornaam persoon, die hem uit nieuwsgierigheid toesprak en zei: „Je gaat zeker naar je schip te Dover? Ik reis naar het vaste land met de Belgische maal- boot. Ik heb die reis meer dan 100 maal ge- daan".



1. logger: een houten zeilvaartuig voor de visserij met drijfnetten op haring.
2. bom of bomschuit: vissersvaartuig voor de visserij op de Noordzee, ontstaan uit de pink die reeds in het begin van de 16e eeuw in de vaart was in Zeeland en Holland. In de loop van de 18e eeuw evolueerde de vorm van de pink (lengte : breedte = 3 : 1) naar die van de bom (lengte : breedte = 2 : 1). In tegenstelling tot de pink was de bom geheel gedekt. De laatste bom bleef in de vaart tot in 1918.



Het visserswachtschip „VILLE D'OSTENDE"



Het visserswachtschip „VILLE D'ANVERS”.

De vermoeide visser antwoordde droogjes weg: „Ik reis ook naar het vaste land met de Belgische maalboot en heb die reis meer dan 1.000 maal gedaan”.

De Engelsman begreep er niets meer van en dacht wellicht dat er een vijs loszat bij zijn eenvoudigen reisgenoot, of dat deze hem voor de gek wilde houden.

Maar toen deze vóór hem te Dover op de maalboot stapte en, met zijn pluizak en zijn laarzen recht op de commandant en de officieren aanging die hem met een stevige handdruk en met de hartelijk woorden: „Tiens, Cuvelier, quelles nouvelles?” begroette, meende de gentleman zeker te dromen. Luitenant Cuvelier nam het met de visserij zo ernstig op, dat hij tot 2 x toe verlenging van verlof vroeg.

„Zo kon ik vaststellen”, zegt hij, „welk nut een schoolschip voor de visserij zou kunnen opleveren. Paster Pype, wiens medewerker ik geworden was, deelde ten volle mijn mening. We waren wel geen van beiden rijk. Ik had reeds heel wat van mijn spaarcentjes aan mijn proefreizen besteed en moeder de vrouw deelde volstrekt niet in mijn geestdrift voor die lange tochten in de Noordzee. Paster Pype kende gelukkig de kunst om met een stuk van 5 fr. 100 fr te verteren.

Van A. Hamman kregen we de O.154 die we tot schoolschip ombouwden en de naam gaven van „T ZAL WEL GAAN”.

Menige reizen deden we samen op dat schip. Intussen werd op deze basis het werk „IBIS” gesticht, maar daar ik uit de beheerraad van het werk geweerd werd, zegt de heer Cuvelier, met een zweem van bitterheid, achtte ik alle persoonlijke inspanningen voor de zaak van de visserij overbodig, en hernam mijne plaats in de Staatsdienst”.

Na zijn tochten als eenvoudige visser had luitenant Cuvelier een omstandig verslag opgemaakt over de toestanden die in onze visserij heersten en welke in de vreemde landen bestond.

Er wordt gezegd dat zijn verslag heeft helpen bijdragen tot het stichten van het werk „IBIS” dat onder andere als doel had de jonge vissers op te leiden in de nieuwste visserijmethodes.

Samen met zijn collega A. Gorren, is luitenant Cuvelier steeds een der vlijtigste helpers van Paster Pype geweest, die er zich niet toe bepaalde gewetensvol zijn ambt van scheepsaalmoezenier te vervullen tijdens de lange reizen die onze visserijwachtschepen toen maakten, maar die ook geen moeite spaarde om de visserij te verrijken met de vruchten van zijn vlijtige studies en opzoekingen.

Adolf Cuvelier werd later Directeur-Waterschout van de haven van Antwerpen en ging in oktober 1934 op rust. Hij overleed te Berchem-Antwerpen in november 1952. Hij was toen 84 jaar oud.

**Archief E. Vanalderweireld
bewerkt door
Martine Vandenberghe.**

**Niets van deze tekst of foto's
mag overgenomen worden
zonder schriftelijke toelating
van de uitgeefster.**



NIEUWS VAN DE STEDELIJKE VISSERISCHOOLO JOHN BAUWENS

VOORDRACHTENREEKS

Vrijdag 17 mei om 20 u. werd de eerste uit een reeks voordrachten gehouden. Het was Kapt. Van Eeckhoutte die op zijn eigen boeiende manier het ruim opgekomen publiek loodste tussen de diverse aspecten van de „Veiligheid op zee”. De afwezigen hadden zoals altijd ongelijk.

De aanwezigen maakten alvast een afspraak voor de tweede ronde. Die tweede voordracht uit de cyclus van drie is getiteld „Meteo” en zal verzorgd worden door Kapt. Deseck P.

Dit wetende, kunnen wij nu reeds garanderen dat vrijdagavond 24 mei om 20 uur zeker ook zal kunnen bogen op een groep mensen die reeds ondervonden hebben dat de voordrachtenreeks John Bauwens '85 zeker en vast de moeite waard zijn.

Eenzijds door de gekozen onderwerpen maar ook door de personen die ze brengen. De voordrachten zijn boeiend, de toegang is gratis.

OPENDEURDAG

Op 16 mei ging de opendeurdag van de Stedelijke Visserijschool John Bauwens van start.

De kunsttentoonstelling die tot en met zondag 19 mei zou lopen, werd ingeleid door de Voorzitter van de Oostendse Kunstgilde, Ere-Schepen Jan Felix.

Deze gaf de aanwezigen wat nabeschouwingen omtrent de persoon en het werk van de kunstenaars die aan „Het Salon der Zee” deelnamen.

Nadien kon het publiek overal met de deur in huis vallen en genieten van de technische nieuwigheden op het gebied van navigatie, etc. Gelukkig was de zon van de partij en zo werd de mengeling: onderwijs - techniek - kunst een succes.

Het werd duidelijk dat het hedendaags visserijonderwijs heel wat te bieden heeft en met zijn tijd mee evolueerd. Directeur De Winter laat ook deze kans niet voorbij gaan om het opgekomen publiek van harte te danken en wenst hierbij nog toe te voegen dat de school altijd open staat voor mensen met vragen omtrent het visserijonderwijs; er hoeft dus niet gewacht tot de volgende opendeurdag.

De Stedelijke Visserijschool: een open school!